

S pražským botanikem Fr. Zimou mezi Putimí a Řežabincem - 29. 5. 2022

Sdružení přátel Putimi vyhlásilo na neděli 29. 5. 2022 botanickou akci, a sice procházku s panem Mgr. Františkem Zimou k rybníku Řežabinci. Pozvánka byla zveřejněna na webových stránkách obce, a

Pan František Zima

protože si ji přečetla jedna z častých účastnic výletů se strakonickou ZO ČSOP, upozornila i nás. Dala nám tím možnost se také zúčastnit. Byli jsme jí za to vděční a sami jsme také dali informaci dál, protože s panem Zimou se známe a jsme vždycky moc rádi, když zrovna pobývá u nás na jihu a přidá se k našemu putování s Ing. Josefem Peckou nebo PaedR. Václavem Žitným (viz např. zápisy [zde](#), [zde](#) atd.).

Jakmile jsme opustili místo srazu (u obecního úřadu) a došli k okraji silnice, hned jsme měli příležitost zapsat si první určené druhy rostlin, ať už planých, nebo pěstovaných. Byl to šťavel plazivý (ten znají zahrádkáři, kterým se často vetře do záhonů), mléč zelinný (příbuzný salátu), všeobecně známá kopřiva dvoudomá, pěstovaný druh rozrazilu vzhledem připomínající vítod, rožec plstnatý (oblíbená rostlina lemující kraje záhonů a často zplaňující), už odkvetlá mochna jarní, dosud nerozkvetlý turan roční (přivandrovalec z Ameriky), léčivý sporýš lékařský, nenápadný rozrazil perský, listy bukvice, na skalkách rozchodníky... Mohli jsme si porovnat dvě navzájem

podobné žluté hvězdicovité květiny, z nichž jedna má po jednom květu na sivě zelené lodyze (prasetník kořenatý), druhá má květů více (škarďa dvouletá). Připomněli jsme si varování strakonického botanika Václava Chána před příměsí škarďy v píci pro králíky, protože nějakou dobu se neděje nic, ale po čase dochází k úhynům.

Na kamenném můstku rostl místo rozmarýnky heřmáněk terčovitý, kterému se také někdy říká koňský. Je to ten, jehož kvítky jsou jen žluté, bez bílé okrasy. Krásně voní a dříve býval na cestách všude, zatímco dnes ho už tak často nepotkáváme. Hned za mostem nám pan Zima ukázal první z kapradin – kapraď rozloženou. Při pohledu na řeku Blanici nás překvapil sdělením, že hojný porost trávy chrastice rákosovité (podobné rákosu, ale bez chloupků u pochvy), u nás na úživných vlhkých místech zcela běžné, by v USA nebyl přípustný. Pro svoje halucinogenní účinky je tam totiž tato rostlina na indexu. Co se dá naopak k jídlu doporučit, to je kozlíček polníček, výborný do salátu. Našli jsme ho na břehu, ale jen v malém množství.

Samozřejmě jsme se zabývali i dalšími druhy travin. Zvláště úhledným dojmem působí sveřep měkký, který vypadá jako mladý oves. Docela ozdobný je i medyněk vlnatý nebo trojštět žlutavý. Z dřevin jsme minuli nejdříve krušpánek (buxus), jalovec chvojku (vyznačuje se abortivními účinky, podobně jako např. vratič nebo pivoňka), tavník (křížený druh podobný tavníku vrcholitému) a nepříjemně se rozrůstající cizokrajnou (a ještě k tomu jedovatou) škumpu ocetnou. Dál jsme si ukázali jasan, černý bez a olši lepkavou a pan Zima nás upozornil na jejich společnou vlastnost, že se na podzim nebarví a shazují zelené listy. Olšové listy nám poradil jako prostředek k zacelení drobných ranek na kůži. Při té

příležitosti přišla řeč i na léčivý jitrocel, a sice známý kopinatý s podlouhlými listy, ale i jitrocel velký, jehož listy jsou okrouhlé.

Pod břízou se nás pan Zima zeptal, jakého věku se dožívají různé druhy dřevin, protože právě u břízy je to jen kolem 60 let. Další jsou na tom lépe, např. jabloň (200 let), hrušeň (300), třešeň (400), smrk (1000), dub (1500), lípa (1500), borovice osinatá (4000)... Bříza získává vodu ze země ještě dříve, než se na jaře olístí (a je tím výjimečná), což se využívá a březová voda se z ní někdy i odebírá, podobně jako se získává šťáva z javoru. Další zvláštností břízy je to, že má v kůře vzduchové bublinky, odráží světlo a nepotřebuje žádné zastínění, zatímco např. buk má stín naopak rád. Další pionýrská dřevina, topol osika, má průduchy na obou stranách listů a liší se tím od ostatních stromů. Pověst, že se na osice oběsil Jidáš, se traduje u nás (nebo se uvádí černý bez), ale v Palestině se takto mluví o tamaryšku.

Kokrhel menší

Plané druhy rostlin se i nadále střídaly s pěstovanými: kakost pyrenejský, rožec rolní, štírovník růžkatý, strmobýl lysý, chrastavec polní, barborka tuhá, šťovík kadeřavý, pcháč rolní (oset), ostřice liščí, žluťucha žlutá, úhorník mnohodílný, zvonek klubkatý, hasivka orličí, pupalka červenající, kostival lékařský, kaprad' samec, srha říznačka, lipnice bahenní, vrbina tečkovaná, přeslička rolní, jestřábník chlupáček, sveřep bezbranný, chřest, vikev úzkolistá, jetel pochybný, kakost krvavý, kosatec trávolistý, kerblík lesní, krabilice hliznatá, svízel syřišťový, merlík zvrhlý, kohoutek luční, mochna plazivá, , lopuch, kuklík městský, hluchavku stříbrnou, atd. atd.

Místní obyvatelé, kterých se sešlo kolem 15, vzpomínali na vzhled okolí Blanice v padesátých a šedesátých letech minulého století. Například na to, jak na břehu žila spousta syslů a jak je děti lovily. Když se mluvilo o jejich vyhánění z úkrytů (zaplavování nor vodou), zmínil se pan Zima o tom, že i ti sysli, kteří utekli, byli v nebezpečí. Tohle zvíře totiž snadno onemocní zápallem plic a vadí mu i obyčejný déšť.

Cesta lemovaná stromy nás vedla ven z Putimi směrem na Ražice. Na jednom z odumřelých kmenů jsme viděli ve výšce dřevokaznou houbu – asi troudnatec kopytovitý. Pod ním bylo několik děr od strakapouda. Dověděli jsme se, že na vytváření dutin se podílejí právě houby, které se tam uchytí a s kterými ptáci počítají při vytváření hnízd (nebo i takových děr, kde jen odpočívají).

Na kraji pole jsme našli peníze rolní, heřmánkovec nevonný a merlík mnoholistý, čili nic neobvyklého. Účastníci výpravy ale přesto stále dávali pozor, a i když si mezi sebou povídali, stačili sledovat, co pan Zima ukazuje. Zároveň hlásili, kde byly dřív louky (právě na místech, kudy jsme šli), kde studánka, kde křížek (ten jsme pak i viděli).

Naším cílem byla hlavně louka na břehu Řežabince (v místě nazývaném Pikárna), protože na rozdíl od obvyklých chudých porostů pícnin jsme se mohli těšit na lokalitu druhově pestrou. Zapsali jsme si kokrhel menší, rozrazil douškolistý, pryskyřník hliznatý, ovsíř, poháňku hřebenitou, zběhovec ženevský, třeslici prostřední, jetel horský, chmerek vytrvalý, tomku vonnou, devaterník tmavý, lomikámen zrnatý, jetel prostřední, smolničku, úročník bolhoj, lipnici cibulkatou, psárku, kozlíček zubatý, šťovíček,

kopretinu irkutskou, violku psí, diviznu velkokvětou, mokřýš, smělek jehlancovitý, kostřavu drsnolistou, jetel alpský, kozlíček zubatý, psineček tenký a tolici dětelovou.

Chmerek vytrvalý

Protože bylo příjemné počasí, nikam jsme nespěchali, u všeho jsme se zastavovali a vyptávali jsme se na podrobnosti. Teprve když se zatáhla obloha a v dálce bylo vidět, že tam už prší, vrátili jsme se stejnou pěšinou do Putimi. Pan Zima ještě vyprávěl o tom, že na louce u Řežabince původně rostl i sesel roční a bělozářka větvovitá. Oba druhy tam zaznamenal společně s panem Václavem Chánem, s nímž kdysi spolupracoval (viz vzpomínkový článek „[Gratiaflos chanovensis](#)“ v časopisu [Kompost č. 10/2017](#)). O panu Chánovi jsme vůbec mluvili každou chvíli. A také například o příteli z trampské osady (z kempu Lišák), Petru Sládkovi z Protivína (viz humorná povídka Asistent, kterou můžete najít v „Úložišti“ na webu strakonické ZO ČSOP [zde](#)). Bylo to zkrátka veskrze příjemné putování, při němž přčetné informace poletovaly kolem nás jako hejno motýlů a těšily nás, aniž by unavovaly. V závěru jsme se všichni s panem Zimou i

s organizátory akce loučili jen neradi. Těšíme se, až se zase bude něco podobného dít a budeme se moci znova zúčastnit. **-ah-**